

ÖZERKLİK DESTEĞİ, TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLARIN DOYUMU VE ÖZNEL İYİ OLMA: ÖZ-BELİRLEME KURAMI

Zeynep CİHANGİR ÇANKAYA

Özet: Bu araştırmada öz-belirleme kuramına dayanan, temel psikolojik ihtiyaçların doyumuna ilişkin öz-belirleme modeli test edilmiş ve modelin Türk kültürüne ne düzeyde uygun olduğu araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2002-2003 eğitim-öğretim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi lisans programlarında okuyan, 216'sı kız, 198'i erkek olmak üzere toplam 414 öğrenciden oluşmuştur. Öz-belirleme modeli yapısal eşitlik modeliyle sınanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 11.0 ve LISREL 8.30 programları kullanılmıştır. Yapılan analiz sonrasında, modelde bağımlı değişken olan öznel iyi olmaya bağımsız değişkenlerin (ihtiyaç doyum ve özerklik desteği) ve ihtiyaç doyum değişkenine özerklik desteğinin doğrudan ve dolaylı etkileri ortaya konulmuştur. Araştırmada test edilen öz-belirleme modelinin toplanan verilere uygunluk gösterdiği görülmüştür. Diğer bir ifadeyle bireylerin aile ve arkadaş çevresinden aldıkları özerklik desteğinin, onların temel psikolojik ihtiyaçlarının doyumunu etkilediği, temel psikolojik ihtiyaçların doyumunun da öznel iyi olmayı olumlu etkilediği bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Öz-belirleme kuramı, psikolojik ihtiyaçlar, öznel iyi olma

Abstract: Autonomy support, basic psychological need satisfaction and subjective well-being: self-determination theory. The model of self-determination, which is based on self determination theory, related to satisfaction with the basic psychological needs has been tested and to what extent it works in Turkey has been studied in the present research. This working group has comprised of 414 students, including 216 females and 198 males from Gazi University, Faculty of Education. For the analysis of data SPSS 11.0 and LISREL 8.30 programmes have been used. Following the analysis, direct and indirect influences of the independent variables (needs satisfaction and support for autonomy) and of needs satisfaction as well as support for autonomy on the dependent variable that is subjective well-being, have been put forward. In this research the model of self-determination, which has been tested, complies with the data gathered in Turkey. In other words, it has been observed that support for autonomy that individuals get from their family and friends has a direct and positive influence on their basic psychological needs, which, in turn, has a positive influence on subjective well-being.

Key Words: Self-determination theory, psychological needs, subjective well-being.

Öz-belirleme (self-determination), davranışların dış etkenlerden (toplum normlarından, grup baskısından v.b.) çok, bireyin kendi kişisel inançlarıyla ve değer yargılarıyla belirlenmesi, kararlarını kendi başına vermesi olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2000). Diğer bir deyişle, bireylerin kendi davranışlarını başlatmalarında ve düzenlenmelerinde seçim duygusunu yaşamalarıdır (Deci, Connell ve Ryan, 1989). Bireyin yaptığı seçimler dış güçlerle, baskılarla, ödüllerle değil, bireyin davranışlarıyla belirlenmektedir. Öz-belirleme kavramını ayrıntılı olarak ele alan öz-belirleme kuramına ilişkin ilk çalışmaları 1970'li yıllarda Edward Deci başlatmıştır. Kuramın en önde gelen bir diğer temsilcisi ise Richard Ryan'dır. Genel bir kişilik ve güdülenme kuramı olan öz-belirleme kuramı kapsamında son 30 yıldır dört mini kuram geliştirilmiştir. Bunlar; bilişsel değerlendirme kuramı, organizmik bütünleşme kuramı, ne-

densellik yönelimi kuramı, temel ihtiyaçlar kuramıdır. Her bir kuram farklı konularda yapılan laboratuvar ve alan çalışmalarıyla desteklenmiştir (Deci ve Ryan, 1985a).

Öz-belirleme kuramının amacı, bireylerin, grupların, toplumların sağlıklı bir biçimde gelişmesini sağlayan koşulları belirlemek ve büyüme, bütünleşme, iyi olma sürecinde etkin olan faktörleri net bir biçimde tanımlamaktır (Ryan ve Deci, 2000). Kuramda insanların özünde tutarlı bir benliğe sahip, psikolojik gelişme eğilimleri olan, yaşantılarını bütünleştirmek ve varolan engellerin üstesinden gelmek için çabalayan, aktif organizmalar olduğu vurgulanmaktadır (Ryan ve Deci, 2000; Deci ve Ryan, 2002). Bireylerin davranışlarının şekillenmesinde doğuştan getirdikleri bu eğilimlerin yanında içinde buldukları çevrenin özellikleri de önemlidir. İçinde buldukları ortamın özerkliği destekleyici olması onların seçim duygusunu yaşamalarını, temel psikolojik ihtiyaçlarını doyurmalarını sağlamaktadır (Deci ve Ryan, 1985b; Williams, Frankel, Campbell ve Deci, 2000; Deci, Ryan, Gagne, Lronr, Usunov ve Kornazheva, 2001).

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Prof. Dr. Hasan Bacanlı'nın danışmanlığında tamamlanan (2005) doktora tezinin özeti niteliğindedir.

Yrd. Doç. Dr. Zeynep CİHANGİR-ÇANKAYA Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim Dalı.

Öz-belirleme kuramında, , özerklik (autonomy), yeterlik (competence) ve ilişkili olma (relatedness) olarak adlandırılan üç temel psikolojik ihtiyaç yer almaktadır. Kuramda temel psikolojik ihtiyaçların evrensel olduğu kabul edilmektedir (Deci ve Ryan, 1985b; Ryan ve Deci, 2000; Coleman, 2000). Kurama göre bu ihtiyaçların doyurulması bireylerin büyümeleri, bütünleşmeleri, gelişimleri, ruh sağlıkları ve iyi olmaları için gereklidir (Ryan ve Deci, 2000; Andersen, 2000).

Bu ihtiyaçlardan özerklik, bireyin kendi eylemlerini başlatması ve seçim yapması olarak ele alınmaktadır (Andersen, 2000; Williams, Grow, Freedman, Ryan ve Deci, 1996). Diğer bir deyişle, bireyin kendi davranışlarını tamamıyla kabul etmesi, onaylaması ve davranışlarının arkasında durmasıdır (Deci ve Ryan, 1985a; 2000). Özerklik ihtiyacı, kişinin etkinliklerini kendisinin yönlendirmesini sağlamaktadır (Reis, Sheldon, Gable, Roscoe ve Ryan, 2000). Özerkliğin diğer üç psikolojik ihtiyaç arasında daha çok öneme sahip olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Deci ve Ryan, 1985b; Ryan, 1995).

Yeterlik ihtiyacı, bireyin çevresini iyi bir şekilde etkileme isteği (Kowal ve Fortier, 1999) ve çevreyle etkili bir biçimde etkileşimde bulunma kapasitesidir (Deci ve Ryan, 1985a). Bireyin çevreyle etkileşiminin, öğrenmelerinin ve gösterdiği uyumun toplamıdır (Deci ve Ryan, 1985a). İstenilen sonuçlara ulaşmada etkili olmak (Reis ve ark., 2000) ve çevreyle baş ederken kendini yeterli hissetmektir (Ingledeu, Markland ve Sheppard, 2004). Yeterlik duygusunu yaşayan bireyler, amaçlarına başarılı bir şekilde ulaşacaklarına inanmaktadırlar (Williams, Gagne, Ryan ve Deci, 2002).

İlişkili olma ihtiyacı bireyin başkaları ile bağlantılı olma ihtiyacıdır. Bireyin içinde bulunduğu sosyal çevrede ait olma duygusunu yaşaması (Kowal ve Fortier, 1999), insanlara özen göstermesidir (Connell, 1986). İlişkili olma ihtiyacı karşılıklı saygıyı, özeni ve başkalarına ilişkin güven duygusunu gerektirmekte ve duyarlılığı, sıcaklığı, duygusal kabulü içermektedir (Andersen, 2000). Bu ihtiyaç, bireyin yaşamındaki önemli kişilerle yakın ve bağlantılı olmasını (Reis ve ark., 2000) ve ilişkilerinde desteği ve doyumunu hissetmesini (Ingledeu, Markland ve Sheppard, 2004) sağlamaktadır.

Bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarını doymaları onların iyi olma düzeylerini yükseltmektedir. Bireylerin yaşam kalitelerini değerlendirmeleri ve iyi bir yaşamları olup olmadığına karar vermeleri kapsamında psikoloji literatüründe “iyi yaşam”; “öznel iyi olma” olarak adlandırılırken, günlük konuşma dilinde ise “mutluluk” olarak adlandırılmaktadır (Diener, 2000). Öznel iyi olma, yaşam doyumunu, olumlu duyguların varlığını ve olumsuz duyguların azlığını içermektedir (Myers ve Diener, 1995; Diener, Suh ve Oishi, 1997; Ryan ve Deci, 2001).

Öz-belirleme düzeyi yüksek olan ve temel psikolojik ihtiyaçlarını doyuran bireylerin iyi olma düzeyleri-

nin yüksek olduğunu ileri süren araştırmalar bulunmaktadır (Williams ve ark., 2000; Deci ve Ryan, 2000). Yapılan araştırmalarda öznel iyi olmanın göstergesi olarak yaşam doyumunu (Elliot, Sheldon ve Church, 1997; Deci ve Ryan, 2000; Jenkins, 2003); kaygı (Kasser ve Ryan, 1993; Deci ve ark., 2001), özsaygı (Deci ve Ryan, 2000; Jenkins, 2003) değişkenleri kullanılmıştır. Bu çalışmada da öznel iyi olma değişkeni, varolan modele de bağlı kalarak, yaşam doyumunu, kaygı ve özsaygı ile ölçülmüştür.

Temel boyutları açıklanan öz-belirleme kuramı farklı kültürlerde incelenmekte, öz-belirleme modeli farklı kültürlerde sınanarak, temel psikolojik ihtiyaçların doyurulmasının yarattığı sonuçlar araştırılmaktadır. Herhangi bir kültürdeki bireyin, içinde bulunduğu ortamda ihtiyaçlarını doyurma derecesinin, onun iyi olma düzeyini belirleyeceği vurgulanmaktadır. Kuram üç doğal ihtiyacın doyurulmasının, iyi olma için gerekli olduğunu ve tam bir ihtiyaç doyumunun iyi olma ile ilişkili olduğunu ileri sürmektedir (Deci ve ark., 2001). Özetle, öz-belirleme modeli üç temel psikolojik ihtiyacın doyurulmasının iyi olma için gerekli olduğunu, ihtiyaç doyumunun iyi olmayla olumlu ilişki gösterdiğini öne sürmektedir.

Öz-belirleme kuramına dayalı öz-belirleme modelinin test edilmesine yönelik çalışmalar, büyük ölçüde ABD’de yapılmıştır. Bu nedenle modelin başka kültürlerde geçerli olup olmadığına sınanması gerekmektedir. Bu amaçla yapılan çalışmalar bulunmaktadır (Chirkov, Ryan ve Willness, 2005; Downie, Chua, Koestner, Barrios, Rip ve M’Birkou, 2007). Modelin Türk kültüründe geçerliğinin belirlenmesi kültürlerarası karşılaştırmalar yapılmasını olanaklı kılacaktır. Bu çalışma bu beklentilere cevap vermeye yönelik bir çalışma niteliğindedir. Öz-belirleme kuramına göre, tüm insanlar aynı temel psikolojik ihtiyaçlara sahiptir. Ancak ihtiyaçlar farklı kültürlerde farklı yorumlanabilirken, farklı biçimlerde ve derecelerde doyurulabilmektedir. Bu bağlamda ele alındığında “öz-belirleme modelinin” ülkemizde sınanması, olası kültürel farklılıkların ortaya çıkarılması açısından önemlidir. Aynı zamanda araştırmadan elde edilen bulgular, bireylerin davranışlarını ve ihtiyaçlarını anlamada yeni bir bakış açısı sağlayabilecektir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı öz-belirleme modelinin Türk kültüründe test edilmesidir. Bu kapsamda üniversite öğrencilerinin çevrelerinden aldıkları özerklik desteğinin, onların temel psikolojik ihtiyaçlarının doyumuna ve ihtiyaç doyumunun iyi olma düzeylerine etkisi araştırılmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, araçlarla ilgili geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına, verilerin toplanmasına ve analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında oluşturulan çalışma grubu 2002-2003 eğitim-öğretim yılında Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Tarih Öğretmenliği, Arapça Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Biyoloji Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Fizik Öğretmenliği, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümlerinde okuyan, 216 kız, 198 erkek olmak üzere toplam 414 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada “temel psikolojik ihtiyaçların doyumu” gizil değişkeninin göstergesi olarak “ihtiyaç doyumu”, “özerklik desteği” değişkeninin göstergesi olarak “sosyal destek” ve test edilen öz-belirleme modeline uygun olacak şekilde, “özsaygı, kaygı, yaşam doyumu” değişkenleri iyi olma değişkenlerinin göstergesi olarak alınmıştır.

İhtiyaç Doyumu Ölçeği (İDÖ): İhtiyaç doyumu ölçeği Deci ve Ryan (1991) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Bacanlı ve Cihangir-Çankaya (2003) tarafından yapılmıştır. 7’li Likert tipinde olan ölçek, bireyin üç temel psikolojik ihtiyaçlarını ölçen 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçek özerklik, yeterlik ve ilişkili olma olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin toplam puana ve alt ölçeklere yönelik iç tutarlık katsayıları toplam 250 öğrenci üzerinde Cronbach Alpha yöntemiyle hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlık katsayıları alt ölçekler için sırasıyla .71, .60, ve .74 ve toplamda .83’dir. Ölçeğin iki hafta arayla uygulanmasıyla elde edilen korelasyon .89; alt ölçekler için sırasıyla .82, .80 ve .81’dir. Ölçeğin madde-toplam korelasyonları değerleri .33 ile .64 arasında değişmektedir. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen uyum istatistikleri; RMSEA: 0.07, GFI: 0.86, AGFI: 0.82, CFI: 0.82, NNFI: 0.80 şeklindedir. Ölçekten elde edilen faktör yükleri .30 ile .77 arasında değişmektedir. Ölçeğin ayırt edici geçerliği çalışması kapsamında elde edilen t değerleri 3.964 ile 11.454 arasında değişmektedir.

Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ): Algılanan sosyal destek ölçeği Yıldırım (1997) kaynakça tarafından geliştirilmiştir. Ölçek bireyin ailesinden, akrabalarından, arkadaşlarından, öğretmeninden ve içinde yaşadığı toplumdaki elde ettiği sosyal destek düzeyini belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçekte 5 alt ölçek için ortak 26 durum cümlesi bulunmaktadır. Tepkiler üçlü dereceleme biçiminde verilmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha

güvenirlik katsayıları tümü için .93; aile için .79; akraba için .76; arkadaş için .74; öğretmen için .75 ve toplum için .80 olarak bulunmuştur. Her bir alt ölçek için faktör yüklerinin .461 ile .849 arasında değiştiği görülmektedir.

Özerklik desteği, sosyal desteğin alt boyutlarından birisi olan duygusal güvenle ilişkili kabul edilmektedir. Duygusal güven özerklik desteğinin derecesi olarak ele alınmaktadır (Ryan, La Guardia, Solky-Butzel, Chirkov, ve Kim, 2005). Aynı zamanda sosyal destek, duygusal destek dışında sosyal ilgi, bilgi verme, tavsiye ve taktir desteği boyutlarını kapsamaktadır (Yıldırım, 1997; 2004). Özerklik desteği ise, bireyin sorularına cevap vermeyi, ona seçim hakkı tanımayı, onun bakış açısını almayı, duygularını anlamayı içermektedir. Bu nedenlerle özerklik desteği değişkeni sosyal destek ölçeğiyle ölçülmüştür. Öz-belirleme modelinde aile ve arkadaşlardan alınan destek yer aldığı için de, algılanan sosyal destek ölçeğinin bu iki alt boyuttan elde edilen veriler kullanılmıştır.

Benlik Saygısı Ölçeği (BSÖ): Arıca (1999) tarafından geliştirilen ölçek, bireyin kendine saygı tutumunu ifade eden olumlu ve olumsuz 32 maddeden oluşan ölçek 5’li Likert tipinde hazırlanmıştır. Benlik değeri, özgüven, depresif-duygulanım, kendine yetme ve başarı-üretkenlik olmak üzere 5 alt boyutu olan ölçekten toplam özsaygı puanı da elde edilmektedir. Bu beş faktör toplam varyansın %46’sını açıklamaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .90 olarak, iki hafta arayla uygulamayla elde edilen Pearson momentler Çarpım korelasyon katsayısı .70 olarak bulunmuştur.

Sürekli-Durumluk Kaygı Envanteri (SDKÖ): Sürekli-Durumluk Kaygı Envanteri, Spielberger, Gorsuch ve Lushene (1970) tarafından geliştirilmiş, Öner ve LeCompte (1983) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır. Test-tekrar test güvenilirliği Sürekli Kaygı Ölçeği için .73 ile .86, Durumluk Kaygı Ölçeği için .16 ile .54; KR-20 güvenilirliği Sürekli Kaygı Ölçeği için .86 ile .92, Durumluk Kaygı Ölçeği için .83 ile .92; ortanca madde-toplam güvenilirliği Sürekli Kaygı Ölçeği için .55, Durumluk Kaygı Ölçeği için sırasıyla .54, .46, .53 bulunmuştur. Bu çalışmada envanterin sürekli kaygı alt boyutu kullanılmıştır.

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ): Yaşam doyumu ölçeği Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiş ve Köker (1991) tarafından Türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır. Ölçeğin test tekrar test korelasyon katsayısı .85 olarak, madde-toplam korelasyonları ise .71-.80 arasında bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan tüm ölçme araçları 2002-2003 eğitim-öğretim yılında Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Tarih Öğretmenliği, Arapça

Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Biyoloji Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Fizik Öğretmenliği, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümlerinde okuyan 432 öğrenciye, araştırmacı tarafından gerekli açıklamalar ve kontroller yapılarak uygulanmıştır. Uygulama sonrasında eksik veya hatalı doldurulan ölçekler çıkarılarak toplam 414 adet ölçek formu analiz yapılmaya hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Öz-belirleme modeli, yapısal eşitlik modeli ile sınımlanmıştır. Yapısal eşitlik modeliyle, önerilen modelin elde edilen veriyeye uygunluğunu sınamak amaçlanmıştır. Bu amaçla 414 veri SPSS programında girilmiş ve LISREL (8.30) programı kullanılmıştır.

Bu bölümde öz-belirleme modelinde bağımlı değişken olan “iyi olma değişkeni”ne etki eden bağımsız değişkenlerin (“ihtiyaç doyumu” (aracı değişken) ve “özerklik desteği”) ve aracı değişken olarak tanımlanan, bağımlı değişkenler temel alındığında bağımsız değişken olarak ifade edilen “ihtiyaç doyumu değişkeni”ne “özerklik desteği”nin etkileri ayrı ayrı tablolarda gösterilerek açıklanmıştır.

Yapısal Model

Öncelikle LISREL analize tabi tutulan verilere ait kovaryans matrisi oluşturularak Tablo 1’de sunulmuştur ve ardından Tablo 2’de modele ilişkin uyum istatistikleri verilmiştir.

Tablo 2’de yapılan modele ilişkin uyum istatistikleri verilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Gözlenen Değişkenlerin Kovaryans Matrisi

	İhtiyaç Doyumu (Özerklik)	İhtiyaç Doyumu (İlişkili Olma)	İhtiyaç Doyumu (Yeterlik)	Yaşam Doyumu 1	Yaşam Doyumu 2	Yaşam Doyumu 3	Kaygı 1	Kaygı 2	Kaygı 3	Kaygı 4	Benlik değeri	Özgüven	Depresif-duygulanım	Kendine yetme	Başarı-üretkenlik	Özerklik desteği (aile)	Özerklik desteği (arkadaş)
İhtiyaç Doyumu (Özerklik)	1.20																
İhtiyaç Doyumu (İlişkili Olma)	0.47	2.31															
İhtiyaç Doyumu (Yeterlik)	0.63	0.72	1.78														
Yaşam Doyumu 1	0.43	0.16	0.23	1.80													
Yaşam Doyumu 2	0.59	0.26	0.49	1.03	2.36												
Yaşam Doyumu 3	0.60	0.41	0.53	0.66	1.05	1.33											
Kaygı 1	0.16	0.13	0.20	-0.07	0.05	0.13	0.78										
Kaygı 2	0.14	0.16	0.13	-0.04	0.01	0.07	0.31	0.78									
Kaygı 3	0.25	0.31	0.22	0.08	0.14	0.24	0.35	0.30	0.62								
Kaygı 4	0.34	0.27	0.34	0.07	0.23	0.37	0.33	0.27	0.32	0.96							
Benlik Değeri	0.37	0.40	0.51	0.21	0.41	0.42	0.12	0.15	0.24	0.27	0.56						
Özgüven	0.31	0.29	0.37	0.14	0.26	0.27	0.14	0.11	0.18	0.21	0.32	0.46					
Depresif duygulanım	0.46	0.41	0.47	0.24	0.45	0.47	0.16	0.17	0.25	0.30	0.40	0.27	0.85				
Kendine yetme	0.21	0.23	0.26	0.15	0.25	0.28	0.05	0.07	0.11	0.16	0.24	0.21	0.26	0.44			
Başarı-üretkenlik	0.30	0.30	0.44	0.15	0.29	0.33	0.18	0.17	0.22	0.30	0.33	0.26	0.33	0.17	0.54		
Özerklik desteği (aile)	0.14	0.12	0.09	0.13	0.15	0.15	0.02	--	0.04	0.05	0.08	0.07	0.12	0.06	0.06	0.10	
Özerklik desteği (arkadaş)	0.12	0.16	-0.09	0.8	0.11	0.12	0.05	0.05	0.06	0.08	0.08	0.08	0.09	0.08	0.06	0.04	0.09

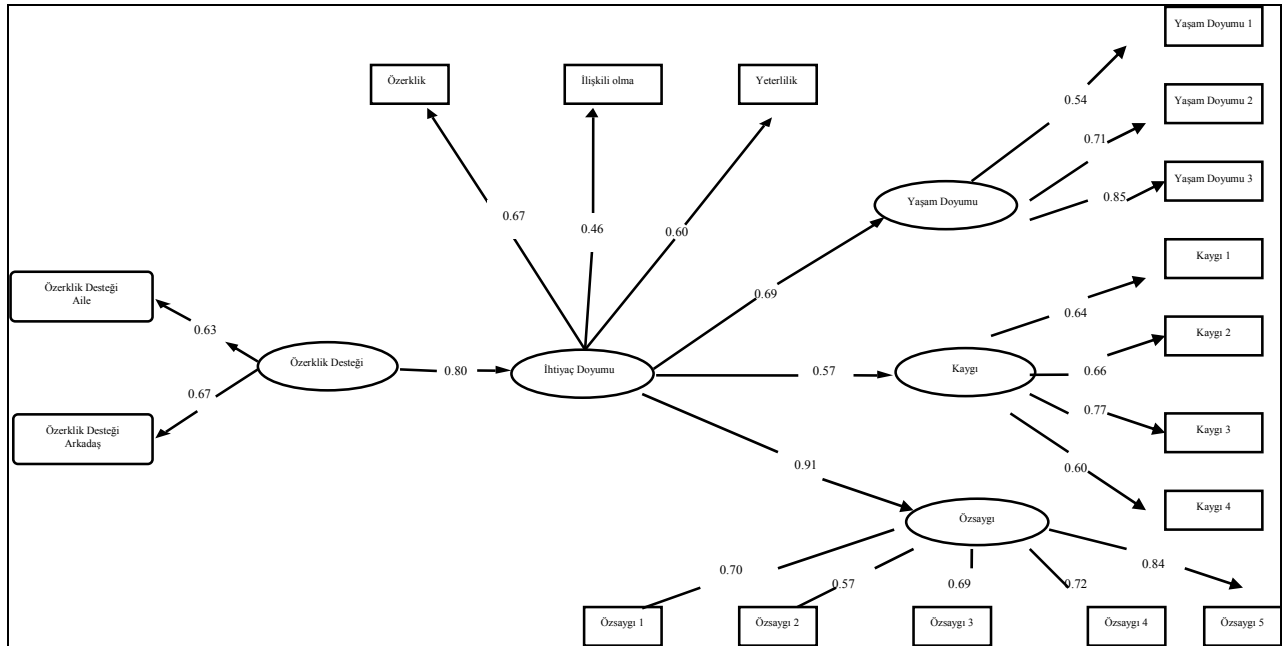
Tablo 2. Modele İlişkin Uyum İstatistikleri

Serbestlik Derecesi (sd) : 115
Ki-Kare (χ^2): 301.66
Anlamlılık Düzeyi (p): 0.0
Ki-Kare + Serbestlik Derecesi (sd: χ^2): 2.61
Mutlak Uyum İndeksi (RMSEA) : 0.06
İyilik Uyum İndeksi (GFI) : 0.92
Düzeltilmiş Uyum İndeksi (AGFI) : 0.89
Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI) : 0.88
Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NNFI) : 0.91
Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) : 0.92

Tablo 2 incelendiğinde modele ilişkin uyum istatistikleri görülmektedir. Uyum

İstatistiklerinde yer alan, her bir uyum indeksi incelendiğinde ki-kare değerinin 301.66 olduğu ve bunun istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p < .00$). Ki-kare değeri araştırmada elde edilen modelin veriye ne derece uyumlu olduğunu gösteren uyum istatistiklerinden biridir. Değer sıfıra yaklaştıkça ve anlamlılık değeri, anlamlı çıkmadığında veri ve model arasındaki uyum mükemmel yaklaşır (Hu ve Bentler, 1999). Böyle durumlarda serbestlik derecesinin ki-kareye oranı da modelin yeterlik ölçütü olarak kabul edilebilmektedir. Serbestlik derecesinin 115 olduğu dikkate alın-

Diyagram 1. İhtiyaç doyumuna ilişkin yapısal eşitlik modeli

Diyagram 1'de görüldüğü gibi, yapılan analiz sonucunda bağımlı değişkenin (iyi olma) doğrudan etkilendiği diğer değişkenler tek yönlü ve düz oklarla gösterilmiştir. Tek yönlü ve düz oklar değişkenlerin ok yönündeki değişkeni doğrudan etkilediğini ifade etmektedir.

dığında ki-kare/ serbestlik derecesi oranının, istenilen 5:1 oranının altında olduğu ve modelin iyi düzeyde uyum gösterdiği söylenebilir.

Uyum istatistiklerinden örneklem büyüklüğüne daha duyarlı, hatalar arası ilişkiye duyarlı olan RMSEA değeri de incelendiğinde, modelin uygun olarak kabul edilebilmesi için 0.08'den küçük olması gereken değer, 0.06 olduğu görülmektedir. Hair, Anderson, Tatham and Black (1995) RMSEA değerinin .06 ve .08 arasında olmasının uyum için kabul edilebilir olduğunu ifade etmektedirler. Bu durum araştırmada test edilen modelin çalışma grubu için uygun olduğunun bir kanıtıdır. Diğer indekslerden GFI ve AGFI'nin 0.90 ve yukarı olması modelin mükemmel uyumunu; GFI için .85 ve yukarısının, AGFI için ise .80 ve yukarısının kabul edilebilir uyumu yansıtmaktadır (Marsh, Balla, ve McDonald, 1988; Sümer, 2000). Bu doğrultuda GFI indeksi için modelin uyumunun mükemmel olduğu; AGFI değeri içinse kabul edilebilir olduğu söylenebilir. CFI'nin .90 ve üzeri olması iyi bir uyumu; NNFI'nin .90-.94 arası olmasının kabul edilebilir uyumu gösterdiği ifade edilmektedir (Bentler ve Bonnett, 1980; Hu ve Bentler, 1999) Bu değerler de modelin veriye uygun olduğunu göstermektedir.

Bu istatistikler doğrultusunda oluşan modelin standart diyagramı aşağıdaki gibidir.

Tablo 3'de modelde yer alan gizil değişkenlerin birbirlerine yönelik doğrudan, dolaylı ve toplam etkileri verilmiştir.

Tablo 3. Gizil Değişkenlerin Birbirlerine Yönelik Doğrudan, Dolaylı ve Toplam Etkileri

	Özerklik Desteği			İhtiyaç Doyumu		
	Doğrudan Etki	Dolaylı Etki	Toplam Etki	Doğrudan Etki	Dolaylı Etki	Toplam Etki
Özerklik Desteği	-	-	-		-	-
İhtiyaç Doyumu	-0.80	-	0.80	-	-	-
Kaygı	-	-0.46	-0.46	-0.57	-	-0.57
Özsaygı	-	0.73	0.73	0.91	-	0.91
Yaşam Doyumu	-	0.56	0.56	0.69	-	0.69

Diyagram ve Tablo 3 beraber incelendiğinde, özerklik desteğinin ihtiyaç doyumuna 0.80'lik doğrudan etkisi olduğu görülmektedir. Özerklik desteğinin kaygıya - 0.46'lık dolaylı etkisi, ihtiyaç doyumunun kaygıya -0.57'lik doğrudan etkisi bulunmaktadır. Ayrıca, ihtiyaç doyumunun özsaygıya doğrudan 0.91'lik, özerklik desteğinin özsaygıya 0.73'lük dolaylı etkisi vardır. Son olarak, ihtiyaç doyumunun yaşam doyumuna 0.69'luk doğrudan, özerklik desteğinin yaşam doyumuna 0.56'lık dolaylı bir etkisi olduğu görülmektedir. Bu bulgular, ihtiyaç doyumunun iyi olmanın gösterge değişkenleri olan kaygı, yaşam doyumunu ve özsaygı üzerinde doğrudan, özerklik desteğinin ise, ihtiyaç doyumunu aracılığıyla dolaylı etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Özerklik desteğiyle ihtiyaç doyumunu arasında ve ihtiyaç doyumunuyla iyi olma arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur. Bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarının doyumunun, çevrelerinden aldıkları özerklik desteğiyle sağlanabildiği; temel psikolojik ihtiyaçların doyumunun da yaşam doyumunuyla ve özsaygıyla olumlu, kaygıyla olumsuz ilişki gösterdiği görülmüştür.

Özetle, araştırmada test edilen öz-belirleme modelinin veriye uygunluk gösterdiği, uyum istatistiklerinde de görülmektedir. Özerklik desteğinin ihtiyaç doyumunu sağladığı ve ihtiyaç doyumunun da iyi olma üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu bulunmuştur. İyi olmanın olumlu etkilenmesiyle kaygı düzeyinin düşmekte, özsaygı ve yaşam doyumunu düzeyleri yükselmektedir.

TARTIŞMA

Bu bölümde Türkiye'de yapılan uygulama sonucunda öz-belirleme modeline göre iyi olmaya etki eden değişkenlerin, ne düzeyde etkili olduklarına dair bulgulara ilişkin tartışmalara yer verilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgularda, özerklik desteğinin ihtiyaç doyumunu 0.80'li bir puanla etkilediği görülmektedir. Bu durum bireylerin aldıkları özerklik desteğinin temel psikolojik ihtiyaçların doyumunu üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgu Deci ve

ark. (2001) tarafından yapılan bir araştırmanın sonuçlarıyla tutarlıdır. Bu bulgu doğrultusunda, hangi kültürler özelliklere sahip olursa olsun bireylere seçim hakkı verilmesinin, onları dinleyerek anlamaya çalışmanın, onların dış faktörlerle kontrol edilmemesinin önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bireyler davranışları konusunda kendilerini özgür hissettiklerinde daha rahat hareket etmekte ve böylelikle temel psikolojik ihtiyaçlarını doyumak için daha fazla imkan bulmaktadırlar.

Araştırma sonucu elde edilen bir diğer bulgu, ihtiyaç doyumunun, iyi olmanın göstergelerinden birisi olarak kabul edilen öz-saygıyı 0.91'lik bir puanla etkilediğidir. Bu bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarını doyumalarının, onların özsaygı düzeylerini olumlu etkilediğini göstermektedir. İlgili literatürde benzer sonuçların elde edildiği çalışmalar bulunmaktadır (Buunk ve Nauta, 2000; Deci ve ark., 2001; Ryan ve ark., 2005).

Araştırma sonucu elde edilen bir diğer bulgu, ihtiyaç doyumunun, iyi olmanın göstergelerinden birisi olarak kabul edilen kaygıyı -0.57'lik bir puanla etkilediğidir. Bireylerin özerklik, yeterlik ve ilişkili olma ihtiyaçları doyurulduğu zaman, kaygı düzeylerinde düşme meydana gelmektedir. Benzer sonuçların elde edildiği, bireylerin yaşam amaçlarıyla iyi olma düzeyi arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, iyi olma düşük düzeyde kaygıyla ilişkili bulunmuştur (Kasser ve Ryan, 1993).

Araştırma sonucu elde edilen bir diğer bulgu, ihtiyaç doyumunun, iyi olmanın göstergelerinden birisi olarak kabul edilen yaşam doyumunu 0.69'luk bir puanla etkilediğidir. Bu bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarını doyumalarının onların yaşam doyumlarını olumlu etkilediğini göstermektedir. Araştırmanın bu bulgusu Kasser ve Ryan (1999) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

Araştırma sonucu elde edilen bir diğer bulguda ise, öz-belirleme modelinin Türk kültürü için de geçerli olduğu görülmüştür. Öz-belirleme kuramında yeterlik, özerklik ilişkili olma olarak belirlenen psikolojik ihtiyaçlarının doyumunun tüm kültürlerde güdülenmeyi ve iyi olmayı desteklediğini vurgulamaktadır (Deci ve ark., 2001). Amerikalı ve Koreli öğrenciler üzerinde yapılan bir çalışmada özerklik her iki ülkede de eşit derecede önemli bulunmuştur. Chirkov ve Ryan (2001) ABD'deki ve Rusya'daki öğrencilere verilen özerklik desteğinin olumlu ruh sağlığını beraberinde getirdiğini bulmuşlardır. Benzer sonuçların elde edildiği bir başka çalışmada, Çin, Rusya ve ABD'den elde edilen veriler üzerinde çalışmış ve uluslar arası farklılıklara rağmen, tüm ülkelerde temel psikolojik ihtiyaçlarının doyumunun benlik kavramındaki değişimle, güvenilir olmayla ve iyi olmayla ilişkisinin olduğu bulunmuştur (Lynch, 2004).

Sonuç olarak, bu çalışmada toplanan verilerden elde edilen diyagram incelendiğinde, bütün değişkenlerin

doğrudan ya da dolaylı olarak iyi olmanın göstergeleri üzerinde etkili oldukları görülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda, test edilen modelin Türk kültürüne uygunluk gösterdiği söylenebilir. Modelden elde edilen bu bulgulardan psikolojik danışma sürecinde de yararlanılabilir. Çünkü psikolojik danışma ortamında bireyleri güçlü kılmamanın ilk adımı, danışanın öz-belirlemenin önemini benimsemesidir. Danışanların kendilerine ait ve doğru seçimler yapmalarını, kendi kaderlerini belirlemelerini ifade etmektedir (Freedberg, 1989). Öz-belirleme kuramı danışanların güdülenmesi, davranışı, aile dinamikleri, sağlıkları ve iyi olma düzeyleriyle ilgilidir. Kuramda belirtilen temel kavramlar, özerkliği desteklemek, seçim yapmaya uygun olmak, bilgi sunmak, kendini kabul etmeyi cesaretlendirmek, ve danışanların kararlarını kabul etmektir (Williams ve ark., 2000). Kendilerine ne olduğunu kişisel olarak etkileyebildiklerini hissedenden ve hastalığın etkileri ile ilgilenen insanlar bu duyguyu yaşamayanlara göre daha çok olumlu sonuçlar yaşamaktadırlar (Whetten ve Cameron, 1995). Bu açıdan bakıldığında psikolojik danışma sürecinde bireyin psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması ve danışanlara kendi davranışlarını belirlemeleri için fırsat verilmesi, bunu başarmalarında onlara yardımcı olunması, danışanların iyi olma düzeylerinin artmasına yardımcı olacaktır.

Bu araştırmada özerklik desteği, sosyal desteğin alt boyutlarından birisi olan duygusal güvenle olan ilişkisi nedeniyle sosyal destek ölçeğiyle ölçülmüştür. Bu durum araştırmanın bir sınırlılığı olarak kabul edilebilir. Öz-belirleme modelinin test edileceği gelecekteki araştırmalarda özerklik desteği ölçeklerinin de kullanılması yararlı olacaktır. Ayrıca öz-belirleme modelinin başka araştırmalarda farklı örneklem gruplarında test edilmesi alana önemli bilgiler sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Andersen, S. (2000). Fundamental Human Needs: Making Social Cognition Relevant. *Psychological Inquiry*, 11, (4), 269-276.
- Arıca, O.T. (1999). Grupla Psikolojik Danışma Yoluyla Benlik ve Mesleki Benlik Saygısının Geliştirilmesi. İstanbul: Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Bacanlı, H. ve Cihangir-Çankaya, Z. (2003). İhtiyaç Doyumu Ölçeği Uyarlama Çalışması. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri. Malatya, İnönü Üniversitesi. Ankara: Pegem A.
- Bentler, P.M. ve Bonnett, D.G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88 (3), 588-606.
- Budak, S. (2000). Psikoloji Sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Buunk, B. ve Nauta, A. (2000). Why Intraindividual Needs Are Not Enough Motivation is Primarily Social. *Psychological Inquiry*, 11 (4), 279-284.
- Chirkov, V. ve R. Ryan (2001). Parent and Teacher Autonomy-Support in Russian and U.S. Adolescents. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32, (5), 618-635.
- Chirkov, V., Ryan, R. M, ve Willness, C. (2005). Cultural context and psychological needs in Canada and Brazil: testing a self-determination approach to the internalization of cultural practices, identity, and well-being. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36, 423-443.
- Coleman, P. (2000). Aging and The Satisfaction Psychological Needs. *Psychological Inquiry*, 11 (4), 291-294.
- Connell, J. (1986). Emotion and Social Interaction in the Strange Situation: Consistencies and Asymmetric Influences in the Second Year. *Child Development*. 57 (3), 733-746.
- Deci, E., Connell, J. ve Ryan, R. (1989). Self-determination in a Work Organization. *Journal of Applied Psychology*, 74 (4), 580-590.
- Deci, E. ve Ryan, R. (1985a). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum Press.
- Deci, E. ve Ryan, R. (1985b). The General Causality Orientations Scale: Self Determination in Personality. *Journal of Research in Personality*, 19, 109-134.
- Deci, E. L., ve Ryan, R. (1991). A motivational approach to self: Integration in personality. In R. A. Dienstbier (Ed.), *Nebraska symposium on motivation, 1990: Perspectives on motivation* (pp. 237-288). Lincoln, NE, US: University of Nebraska Press.
- Deci, E. ve Ryan, R. (2000). The "What" And "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and The Self-Determination of Behaviour. *Psychological Inquiry*, 11 (4), 227-269.
- Deci, E. ve Ryan, R. (2002). Self-Determination Theory. Elde edilme tarihi: 08 Şubat 2002. <http://psych.rochester.edu/SDT/theory.html>.
- Deci, E., Ryan, R., Gagne, M, Lronr, D., Usunov, J. ve Kornazheva, B. (2001). Need satisfaction, motivation and well-being in the work organizations of a former eastern bloc country: a cross-cultural study of self-determination. *Personality And Social Psychology Bulletin*, 27 (8), 930-942.
- Diener, E. (2000). Subjective Well-Being. *American Psychologist*, 55 (1), 34-39.
- Diener, E., Emmons, R., Larsen, R. ve Griffin, S. (1985). The Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49 (1), 75-76.
- Diener, E., Suh, E. ve Oishi, S. (1997). Recent Findings on Subjective Well-Being. *Indian Journal of Clinical Psychology*, 24, 25-41.

- Downie, M., Chua, S.N., Koestner, R., Barrios, M.F., Rip, B. ve M'Birkou, S. (2007). The relations of parental autonomy support to cultural internalization and well-being of immigrants and sojourners. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology* 13(3), 241–249.
- Elliot, A., Sheldon, K., Church, M. (1997). Avoidance Personal Goals and Subjective Well-Being. *Personality and Social Psychology*, 23 (9), 915-927.
- Freedberg, S. (1989). Self-determination: Historical perspectives and effects on current practice. *Social Work*, 34(1), 33–38.
- Hair, J.F., Anderson, R.E., Tatham, R.L. ve Black, W.C. (1995). *Multivariate data analysis with readings*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Hu, L., ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis. Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1–55.
- Inglewed, D., Markland, D. ve Sheppard, K. (2004), Personality and Self-Determination of Exercise Behaviour. *Personality and Individual Differences*, 36, 1921-1932.
- Jenkins, S. (2003). *Gender and Self-Determination in Sexual Motivation*. Rochester: University of Rochester (Doktora Tezi). Elde edilme tarihi: 15 Şubat 2005. <http://wwwlib.umi.com/dissertations/preview/3114928>.
- Kasser, T. ve Ryan, R. (1993). A Dark Side of The American Dream: Correlates of Financial Success as a Central Life Aspiration. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65 (2), 410-422.
- Kasser, T. ve Ryan, R. (1999). The Relations of Psychological Needs for Autonomy and Relatedness to Vitality, Well- Being and Mortality in a Nursing Home. *Journal of Applied Social Psychology*, 29 (5), 935-954.
- Kowal, J. ve Fortier, M. (1999). Motivational Determinants of Flow: Contributions From Self-Determination Theory. *Journal of Social Psychology*, 139 (3), 355-369.
- Köker, S. (1991). “Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması”. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Lynch, J. M. (2004). *Variability of Self-Concept Across Personal Relationships: The Role of Culture, Basic Psychological Needs and Authenticity in China, Russia and United States*. Rochester: University of Rochester. (Doktora Tezi). Elde edilme tarihi: 18 Şubat 2005. <http://wwwlib.umi.com/dissertations/preview/3122247>.
- Marsh, H.W., Balla J.R. ve McDonald R.P. (1988). “Goodness-of-fit indexes in confirmatory factor analysis: the effect of sample size. *Psychological Bulletin*, 103, 391-410.
- Myers, D. ve Diener, A. (1995). Who is Happy?. *Psychological Science*. 6 (1), 10-20.
- Öner, N. ve Le Compte (1983). *Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri* El kitabı. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Reis, H., Sheldon, K., Gable, S., Roscoe, J. ve Ryan, R. (2000). Daily Well-Being: The Role of Autonomy, Competence and Relatedness. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26 (4), 419-435.
- Ryan, R. (1995). Psychological Needs and the Facilitation of Integrative Processes. *Journal of Personality*, 63 (3), 397-428.
- Ryan, R. ve Deci, E. (2000). Self – Determination Theory and The Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development and Well- Being. *American Psychologist*, 55 (1), 68-78.
- Ryan, R. ve Deci, E. (2001). On Happiness and Human Potentials: A Review of Research on Hedonic and Eudaimonic Well – Being. *Annual Review of Psychology*, 52 (1), 141-167.
- Ryan, R., La Guardia, J., Solky-Butzel, J., Chirkov, V. ve Kim, Y. (2005). On The Interpersonal Regulation of Emotions: Emotional Reliance Across Gender, Relationships and Cultures. *Personal Relationships*, 12, 145-163.
- Spielberger, C.D., Gorsuch, R.L., ve Lushene, R.D. (1970). *STAI: Manual for the State-Trait Anxiety Inventory*, Palo Alto: Consulting
- Sümer, N. (2000). *Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar Ve Örnek Uygulamalar*. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3 (6), 49-79.
- Whetten, D. Ve K. Cameron (1995). *Developing Management Skills*. Haroer Collins, New York; NY.
- Williams, G., Frankel, B., Campbell, D. ve Deci, E. (2000). Research on relationship-centered care and healthcare outcomes from the rochester biopsychosocial program: a self- determination theory integration. *The Journal of Collaborative Family Healthcare*, 18 (1), 79-91.
- Williams, G., Gagne, M., Ryan, R. ve Deci, E. (2002). Facilitating Autonomous Motivation for Smoking Cessation. *Health Psychology*, 21 (1), 40-50.
- Williams, G., Grow, V., Freedman, Z., Ryan, R. ve Deci, E. (1996). Motivational Predictors of Weight Loss and Weight-Loss Maintenance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70 (1), 115-126.
- Yıldırım, İ. (1997). Algılanan sosyal destek ölçeğinin geliştirilmesi: güvenilirliği ve geçerliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 81-87.
- Yıldırım, İ. (2004). Algılanan sosyal destek ölçeğinin revizyonu. *Eğitim Araştırmaları (Eurasian Journal of Educational Research)*, 17,221-236.

AUTONOMY SUPPORT, BASIC PSYCHOLOGICAL NEED SATISFACTION AND SUBJECTIVE WELL-BEING: SELF-DETERMINATION THEORY

Zeynep CİHANGİR ÇANKAYA

Self-determination theory (SDT) proposes that humans have three basic psychological needs, each of them being essential because it contributes independently to healthy psychological growth (Ryan & Deci, 2000). These are the needs for autonomy, competence, and relatedness. Feeling autonomous refers to having a sense of choice, initiative, and endorsement of the activities one performs. Feeling competent corresponds to having a sense of mastery over one's capacity to act in the environment. Relatedness refers to feelings of closeness and connectedness to significant others. It has been accepted that these basic psychological needs are universal. The theory suggests that the satisfaction degree depends on autonomy support which comes from individuals social context and needs satisfaction is necessary for well-being.

The model of self-determination, which is based on self determination theory, related to satisfaction with the basic psychological needs has been tested and to what extent it works in Turkey has been studied in the present research. In other words in this research it has been studied on whether the factor of support for autonomy influencing needs satisfaction in accordance with the "model of self-determination" and the factor of feeling good influenced by satisfaction with needs is effective in Turkey.

METHOD

A working group has been established in order that the model of self-determination can be tested. This working group has comprised of 414 students, including 216 females and 198 males from Social Sciences Teaching, History Teaching, Arabian Teaching, English Teaching, Pre-school Teaching, Turkish Teaching, Biology Teaching, Math Teaching, Physics Teaching, Psychological Counseling and Guidance Departments of Gazi University, Faculty of Education.

Points of the scales applied to the working group have been calculated and data have been analysed via structural equation model. For the analysis of data SPSS 11.0 and LISREL 8.30 programmes have been used. Within the scope of this research, satisfaction with the basic psychological needs has been measured via "Needs Satisfaction Scale", developed by Deci and Ryan (1991) and adjusted Turkish by Bacanlı ve Cihangir-Çankaya (2003). Self-esteem level of the stu-

dents has been measured via Self-Esteem Scale (Arıcak, 1999); their level of anxiety has been measured via State-Trait Anxiety Inventory (Spielberger, Gorsuch and Lushene 1970); their level of satisfaction with life has been measured via Satisfaction with Life Scale (Diener, Emmons, Larsen and Griffin 1985); support for autonomy they get from the environment has been measured via Social Support Scale (Yıldırım, 1997).

RESULTS

Following the analysis, direct and indirect influences of the independent variables (needs satisfaction and support for autonomy) and of needs satisfaction as well as support for autonomy on the dependent variable that is subjective well-being, have been put forward and findings of the research are presented below:

1. Support for autonomy has a direct and positive influence on needs satisfaction.
2. Satisfaction of individuals' basic psychological needs has a direct and positive influence on their level of self-esteem.
3. Satisfaction of individuals' basic psychological needs has a direct and positive influence on their level of anxiety.
4. Satisfaction of individuals' basic psychological needs has a direct and positive influence on their level of satisfaction with life.
5. The model of self-determination, which has been tested, complies with the data gathered in Turkey. In other words, it has been observed that support for autonomy that individuals get from their family and friends has a direct and positive influence on their basic psychological needs, which, in turn, has a positive influence on subjective well-being.

Summary, the findings of this research shows validity of the model of self-determination in Turkish culture. Further studies should be done with different samples such as high school students, adults.